

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

ČESKO – UKRAJINSKÝ GLOSÁŘ

Sociální zabezpečení a sociální práce v České republice

1. vydání, 2020

Glosář byl zpracován v rámci projektu **Inkluze Interkulturně 2**, jako podpůrný studijní materiál pro účastníky vzdělávacích kurzů v oblasti interkulturní práce, a dále pro uchazeče o vykonání zkoušky z profesní kvalifikace Interkulturní pracovník (75-020-R), publikované v Národní soustavě kvalifikací.

Realizátor projektu: InBáze, z. s.

Partner projektu: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Autoři:

České znění: Mgr. Jan Matěj Bejček

Překlad: doc. Tetiana Sverdan, CSc.

Mgr. Jekatěrina Gazukina

Obsah

1. Vybrané instituce
2. Vybrané základní pojmy
3. Poradenství – techniky aktivního naslouchání

1. Vybrané instituce

Sociální politika, politika zaměstnanosti, sociální služby a sociální péče		
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	MPSV	Міністерство праці та соціальних справ ЧР (Україна) Міністерство соціальної політики України
Zaměstnanost, peněžité dávky, rekvalifikace		
Úřad práce České republiky	ÚP ČR	Центр зайнятості ЧР (Україна) Державна служба зайнятості
Generální ředitelství úřadu práce ČR	GŘ ÚP	Генеральне управління центру зайнятості ЧР
Krajská pobočka úřadu práce ČR		Обласний філіал центру зайнятості ЧР
Kontaktní pracoviště krajské pobočky úřadu práce ČR	KoP ÚP	Відділення обласного філіалу центру зайнятості ЧР
Sociální, důchodové a nemocenské pojištění		
Česká správa sociálního zabezpečení	ČSSZ	Чеське управління соціального забезпечення
Okresní správa sociálního zabezpečení	OSSZ	Районне управління соціального забезпечення

Pražská správa sociálního zabezpečení	PSSZ	Празьке управління соціального забезпечення
Městská správa sociálního zabezpečení (v Brně)	MSSZ	Міське управління соціального забезпечення
Rodina a děti		
Orgán sociálně-právní ochrany dětí	OSPOD	Орган соціально-правової охорони дітей
Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí	UMPOD	Орган міжнародно-правової охорони дітей
Ochrana práv osob		
Kancelář veřejného ochránce práv	KVOP	(Чехія) Офіс уповноваженого з прав людини/омбудсмена (Україна) Уповноважений Верховною Радою України з прав людини

2. Vybrané základní pojmy

(jednotlivé pojmy jsou řazeny abecedně)

A	
Ambulantní služba <i>(forma poskytování sociálních služeb)</i>	Амбулаторна послуга <i>(форма надання соціальних послуг)</i>
Arteterapie	Арт-терапія
Azylový dům - pro matky / rodiny s dětmi - pro osoby bez přístřeší	Притулок - для матері/сім'ї з дітьми - для осіб без житла
B	
Bezdomovec	Бездомний громадянин
C	
Centrum denních služeb	Центр амбулаторних соціальних послуг
Centrum sociálních služeb	Центр соціальних послуг

Cílová skupina sociální služby	Цільова група одержувачів соціальної послуги
D	
Dávky nemocenského pojištění	Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю
Dávky pomoci v hmotné nouzi	Матеріальна допомога / Допомога у разі скрутного матеріального становища
Dávky pro osoby se zdravotním postižením	Пенсія за інвалідністю
Dávky péčounské péče	розм. Виплати на прийомних дітей (виплати на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яких виховують у дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях і в сім'ях патронатних вихователів)
Dávky státní sociální podpory	Державна соціальна допомога
Diskriminace	Дискримінація
Dlouhodobé ošetřovné (<i>dávka nemocenského pojištění</i>)	Допомога у зв'язку з доглядом за хворим членом сім'ї
Dobrovolník	Волонтер

Dobrovolnictví	Волонтерство
Domácí násilí	Домашнє насильство
Domácnost / společná domácnost	Домашнє господарство / Спільнє домашнє господарство
Domov pro osoby se zdravotním postižením	Будинок для осіб з інвалідністю
Domov pro seniory	Будинок для літніх людей
Domov se zvláštním režimem	Будинок із спеціальним режимом
Doplatek na bydlení <i>(dávka pomoci v hmotné nouzi)</i>	Доплата на проживання <i>(виплата матеріальної допомоги)</i>
Druhy sociálních služeb <i>(sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence)</i>	Види соціальних послуг <i>(соціальні консультації, послуги соціальної допомоги, послуги соціальної профілактики)</i>
Důchod - starobní - invalidní - vdovský a vdovecký - sirotčí	Пенсія - за віком - за інвалідністю - для вдів та вдівців - для дітей-сиріт

Důchodové pojištění	Пенсійне страхування
E	
Existenční minimum	Фізіологічний мінімум
F	
Fakultativní služba	Факультативна послуга
Forma poskytování sociální služby <i>(ambulantní, terénní, pobytová)</i>	Форма надання соціальної послуги <i>(амбулаторна, вулична соціальна / послуга за місцем проживання, стаціонарна)</i>
H	
Hmotná nouze	Скрутне матеріальне становище
I	
Individuální plán	Індивідуальний план

Interkulturní komunikace	Інтеркультурна (міжкультурна) комунікація
Interkulturní mediace	Інтеркультурна (міжкультурна) медіація
Interkulturní pracovník	Інтеркультурний (міжкультурний) працівник / робітник
Interkulturní práce	Інтеркультурна (міжкультурна) робота
Invalidita - stupeň invalidity	Інвалідність - група інвалідності
K	
Konzultace	Консультація
Komunitní aktivita / komunitní aktivity	Громадські (культурні) заходи
Komunitní pracovník	Працівник для потреб громади / спільноти
Komunitní práce	Робота з громадою / спільнотою
Komunitní tlumočení	Усний переклад у державних установах

Komunitní tlumočník	Усний перекладач у державних установах / Усний перекладач у соціальній галузі
Krizové centrum	Кризовий центр
Krizová intervence	Кризове втручання
L	
Linka důvěry	Телефон довіри
M	
Mediace <i>(mimosoudní řešení sporů či konfliktů)</i>	Медіація <i>(позасудове вирішення спорів та суперечок)</i>
Mediátor	Медіатор
Mimořádná okamžitá pomoc <i>(dávka pomoci v hmotné nouzi)</i>	Негайна допомога у надзвичайних ситуаціях <i>(вид допомоги у разі скрутного матеріального становища)</i>
Mlčenlivost	Збереження конфіденційності

N	
Náhradní rodinná péče	Альтернативна форма сімейного виховання
Nemocenské <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю <i>(виплата страхування на випадок хвороби)</i>
Nemocenské pojištění	Страхування на випадок хвороби
Nepojistná dávka	Соціальна допомога, профінансована державою <i>(не залежить від соціального страхування)</i>
Nestátní nezisková organizace <i>(zkratka NNO)</i>	Недержавна некомерційна організація
Nezaměstnanost	Безробіття
Nezaopatřenost <i>(sociální / ekonomická...)</i>	Незабезпеченість <i>(соціальна / економічна...)</i>
Nezaopatřené dítě	Дитина на утриманні батьків
Nízkoprahová sociální služba	Загальнодоступна соціальна послуга
Noclehárna <i>(krátkodobé, nízkoprahové ubytování pro osoby bez přístřeší)</i>	Будинок нічного перебування, нічліжний будинок <i>(тимчасове розміщення на ніч для осіб без житла)</i>

O	
Občanská participace	Громадянська активність
Občanská společnost	Громадянське суспільство
Obtížná sociální situace	Складна життєва ситуація
Odborné sociální poradenství	Професійні соціальні консультації
Ombudsman <i>(veřejný ochránce práv)</i>	Омбудсмен
Opatrovnictví / opatrovník	Опіка / опікун
Ošetřovné <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Допомога у зв'язку з доглядом за хворим (членом сім'ї) <i>(в межах страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності)</i>
Osvojení <i>(adopce)</i>	Усиновлення; неофіційне удочеріння (дівчинки)
Osvojitel	Усиновлювач, усиновитель
Ošetřovné <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Допомога у зв'язку з доглядом за хворим (членом сім'ї) <i>(у межах страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності)</i>

P	
Pečovatel	Опікун; особа, яка доглядає за особами, котрі потребують допомоги
Pečovatelská služba	Служба соціальної допомоги (у зв'язку з доглядом за важкохворими, самотніми особами похилого віку тощо)
Peněžité pomoc v mateřství <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Допомога матері у зв'язку з вагітністю та доглядом за новонародженою дитиною <i>(у межах страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності)</i>
Pěstoun	Патронатний вихователь, який не може бути законним представником дитини
Pěstounská péče	Патронат (над дітьми), <i>(діти до 14 років)</i> опіка (над дітьми), <i>(діти 14–18 років)</i> піклування (над дітьми)
Pobytová služba <i>(forma poskytování sociálních služeb)</i>	Послуга стаціонарного догляду <i>(форма надання соціальних послуг)</i>
Podpora při rekvalifikaci	Допомога при перепідготовці / рекваліфікації
Podpora v nezaměstnanosti	Допомога в разі безробіття, допомога у зв'язку з безробіттям

Podpůrčí doba	Період виплати компенсацій за зарплату (в разі тимчасової непрацездатності, безробіття тощо)
Pohřebné (<i>dávka státní sociální podpory</i>)	Допомога на поховання (<i>у межах державної соціальної допомоги</i>)
Pojistná dávka	Допомога, яка залежить від розміру прибутку
Porodné (<i>dávka státní sociální podpory</i>)	Одноразова допомога при народженні дитини (<i>у межах державної соціальної допомоги</i>)
Poskytovatel sociálních služeb (<i>fyzická / právnická osoba poskytující sociální službu</i>)	Постачальник / надавач соціальних послуг (<i>фізична / юридична особа, яка надає соціальні послуги</i>)
Pracovník v sociálních službách	Працівник у сфері соціальних послуг
Právní poradenství	Юридичні консультації
Právní zástupce	Адвокат, представник
Průkaz osoby se zdravotním postižením - osoba zdravotně tělesně postižená - osoba zdravotně tělesně postižená s průvodcem	Посвідчення інваліда - інвалід (особа з обмеженими фізичними можливостями) - інвалід із супроводом
Přídavek na dítě (<i>dávka státní sociální podpory</i>)	Державна допомога сім'ям з дітьми, допомога на утримання дитини (<i>у межах державної соціальної допомоги</i>)
Příspěvek na bydlení	Допомога на проживання

<i>(dávka státní sociální podpory)</i>	<i>(у межах державної соціальної допомоги)</i>
Příspěvek na mobilitu <i>(dávka pro osoby se zdravotním postižením)</i>	Допомога на пересування <i>(допомога для осіб з обмеженими фізичними можливостями)</i>
Příspěvek na péči <i>(dávka poskytovaná dle zákona o sociálních službách)</i>	Допомога на догляд <i>(допомога відповідно до закону про соціальні послуги)</i>
Příspěvek na zvláštní pomůcku <i>(dávka pro osoby se zdravotním postižením)</i>	Допомога на спеціальне приладдя / пристосування <i>(допомога для осіб з обмеженими фізичними можливостями)</i>
Příspěvek na živobytí <i>(dávka pomoci v hmotné nouzi)</i>	Допомога на прожиття <i>(у межах допомоги у разі скрутного матеріального становища)</i>
Psychiatr	Психіатр
Psycholog	Психолог
Psychologické poradenství	Психологічні консультації
R	
Registr poskytovatelů sociálních služeb	Реєстр постачальників / надавачів соціальних послуг
Registrovaná sociální služba	Реєстрована соціальна служба
Rodičovská dovolená	Відпустка для догляду за дитиною; <i>розмовне</i> декретна відпустка

Rodičovský příspěvek (<i>dávka státní sociální podpory</i>)	Допомога по догляду за дитиною (<i>у межах державної соціальної допомоги</i>)
Rozhodné období	Розрахунковий період (період, на основі якого визначають та підраховують розрахункову базу)
S	
Sociálně-aktivizační služba	Соціально-активізаційна послуга
Sociální kurátor	Соціальний опікун / піклувальник
Sociální ochrana	Соціальний захист
Sociální péče	Соціальна допомога
Sociální pojištění	Соціальне страхування
Sociální politika	Соціальна політика
Sociální poradenství	Соціальні консультації
Sociální pracovník	Соціальний працівник

Sociální prevence	Соціальна профілактика
Sociální riziko	Соціальний ризик
Sociální událost	Соціальна подія; несприятливі наслідки певних подій у житті людини (втрата роботи, хвороба тощо), з якими допомагає впоратися держава
Sociální zabezpečení	Соціальне забезпечення
Sociální začlenění	Соціальна інтеграція
Socioterapie	Соціотерапія
Stacionář - denní stacionář - týdenní stacionář	Установа денного / тижневого перебування (Україна) Територіальний центр соціального обслуговування
Standardy kvality sociální služby / sociálních služeb	Стандарти якості соціальних послуг (Україна) Державний стандарт соціальних послуг
Státní politika zaměstnanosti	Державна політика у сфері зайнятості
Státní sociální podpora	Державна соціальна допомога
Stupeň invalidity	Група інвалідності

T	
Terapeut	Терапевт
Terapeutická skupina	Терапевтична група
Terapie	Терапія
Terénní pracovník	Вуличний соціальний працівник; соціальний працівник, який працює у природному середовищі отримувачів соціальних послуг (вулиця, парки, вокзали тощо)
Terénní práce	Вулична соціальна робота; соціальна робота, яку здійснюють у природному середовищі отримувачів соціальних послуг (вулиця, парки, вокзали тощо)
Terénní služba <i>(forma poskytování sociálních služeb)</i>	Соціальні послуги, які здійснюють за місцем перебування отримувачів соціальних послуг <i>(форма надання соціальних послуг)</i>
V	
Vyměřovací základ	Розрахункова база; база для визначення розміру внесків на медичне та соціальне страхування
Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství <i>(dávka nemocenského pojištění)</i>	Компенсаційна допомога під час вагітності та догляду за дитиною <i>(у межах страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності)</i>

Vyživovací povinnost	Обов'язок по утриманню, аліментний обов'язок
Z	
Zařízení sociálních služeb	Установа соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
Základní sociální poradenství	Базові соціальні консультації
Zákon o důchodovém pojištění (155/1995 Sb.)	Закон про пенсійне страхування (155/1995 Збірника законів)
Zákon o nemocenském pojištění (187/2006 Sb.)	Закон про страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (187/2006 Збірника законів)
Zákon o pomoci v hmotné nouzi (111/2006 Sb.)	Закон про допомогу у разі скрутного матеріального становища (111/2006 Збірника законів)
Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (329/2011 Sb.)	Закон про допомогу особам з обмеженими фізичними можливостями (329/2011 Збірника законів)
Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.)	Закон про соціальні послуги (108/2006 Збірника законів)
Zákon o státní sociální podpoře (117/1995 Sb.)	Закон про державну соціальну допомогу (117/1995 Збірника законів)

Základní životní potřeby	Базові потреби людини
Zprostředkování zaměstnání	Допомога / посередництво при працевлаштуванні
Životní minimum	Прожитковий мінімум

3. Poradenství – techniky aktivního naslouchání

Technika povzbuzování	
Řekněte mi o tom více prosím.	Розкажіть про це детальніше, будь ласка.
Technika objasňování	
Jak / kdy se to stalo?	Як / коли це сталося?
Co jste tímto očekával?	Чого ви від цього очікували?
Jak to na Vás působí?	Як це на вас впливає? / Які враження у вас від цього?
Jak tomu mám rozumět?	Як я це маю розуміти?
Technika parafrázování	
Jestli tomu dobře rozumím, říkáte že (...) je to tak?	Якщо я правильно розумію, ви кажете, що (...), так?
Dobře, jen se nyní ujistím, zda tomu správně rozumím.	Добре, я тільки хочу переконатися, чи все правильно розумію.
Vy tedy říkáte že (...) rozumím tomu správně?	Ви кажете, що (...), я правильно розумію?

Pokud jsem to pochopil správně, tak byste potřebovala, aby vám váš partner více důvěřoval, je to tak?	Якщо я правильно зрозумів, то вам потрібно, щоб ваш партнер вам більше довіряв, так?
Technika zrcadlení pocitu / reflexe	
Vidím / slyším / cítím že (...)	Я бачу / чую / відчуваю, що (...)
Slyším, že jste z celé záležitosti rozčilený/á (...)	Я бачу, що через цю ситуацію ви роздратований/а (...)
Cítím, ve vašem hlase smutek / naštvání / bezradnost (...)	Я відчуваю у вашому голосі смуток / гнів / безпорадність (...)
Rozumím, že to pro vás stále není jednoduché.	Я розумію, що для вас це все ще складно.
Technika shrnutí	
Mluvili jste o (...), je to tak? Je ještě něco, co byste k tomu chtěl říct?	Ви говорили про (...), так? Є ще щось, що б ви хотіли додати?
Pojďme si shrnout: říkal jste, že (...)	Отже, підсумуємо: ви казали, що (...)
Než se posuneme dál / než toto téma uzavřeme, pojďme si jej shrnout.	Перед тим, як ми продовжимо / цю тему закриємо, спробуємо підсумувати.
Mě se zdá nejdůležitější to, že (...)	Мені здається найважливішим те, що (...)

Technika ocenění / uznání	
Cením si / oceňuji (...)	Я ціную (...)
Cením si Vaší snahy tuto nelehkou situaci řešit.	Я ціную те, що ви намагаєтеся вирішити цю ситуацію.
Oceňuji, jak otevřeně o svém problému dokážete hovořit.	Я ціную те, як відверто ви можете говорити про свою проблему.
To pro Vás muselo být náročné. Cením si toho, že jste přišel / přišla (...)	Це для вас було важко. Я ціную те, що ви прийшли (...)